

The Journal of Academic Social Science Studies

International Journal of Social Science

Volume 6 Issue 2, p. 1829-1850, February 2013

**BASINDA KADINA YÖNELİK ŞİDDET HABERLERİNİN
ANALİZİ: HÜRRİYET, SABAH VE POSTA GAZETELERİ
ÖRNEĞİ (2005-2008)**

*ANALYSIS OF PRINT MEDIA COVERAGE OF VIOLENCE AGAINST
WOMEN: A CASE OF THE NEWSPAPERS OF HURRIYET, SABAH, AND
POSTA (2005-2008)*

Yrd. Doç. Dr. Gökhan GÖKULU

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü

Nilay HOSTA

Abstract

This study examines the effects of the media's especially printed media's representation of violence against women. The study aims to examine the effects of the language used in the newspapers about violence towards women news. The degree of responsibility, that press shows about publishing the news about violence, which is a very sensitive matter, is a highly important issue. Besides, choosing the words used in these news, apart from sensation and as objective as possible is very valuable for our subject also. Considering these, our study aims to examine the effects and possible results of the language the press uses in this kind of news.

Violence against women is an widespread social problem in Turkey and in the world. The study deals with how the press presents the news about violence towards women via qualitative and quantitative analysis methods. Besides, it also tries to show how sensational expressions and violence content takes place in press. The study will analyse the genre, the

way of presentation and the place of the news in various newspapers in a quantitative analysis manner. Whereas in the qualitative data analysis, it is touched upon the news of violence towards women and how the press uses the language while presenting these news in detail. The study will manage to examine the news about violence towards women in various newspapers such as Sabah, Hürriyet and Posta in between 2005 & 2008 according to our topic. These newspapers are chosen due to their press run, widespread availability and easy accessibility. In this respect, the study shows that examined newspapers report the incidents regarding the violence against women in a slipshod, sensational and violent manner.

Key Words: Violence, Violence Against Women, Mass Media, Printed Press

Öz

Bu çalışma kadına yönelik şiddetin medyada özellikle yazılı basında ne şekilde yer aldığını incelemektedir. Çalışma, basın kadına yönelik şiddet haberlerini verirken kullandığı dilin etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Şiddet gibi hassas bir konuda basının ne derece sorumlu bir yayıncılık anlayışıyla yayın yaptığı çok önemlidir. Ayrıca kullandığı kelimeleri sansasyondan uzak ve objektif bir biçimde seçmesi de konumuz açısından ayrı bir değer kazanmaktadır. Bu açıdan değerlendirdiğimizde, çalışmamız basının bu tür haberleri sunarken kullandığı dilin olası sonuçlarını incelemeyi amaçlamaktadır.

Kadına yönelik şiddet dünyada ve Türkiye’de oldukça yaygın bir sosyal problemdir. Çalışma, basında kadına yönelik şiddet haberlerinin ne şekilde sunulduğunu nitelik ve nicelik analizi yöntemiyle ele alacaktır. Ayrıca sansasyonel ifadelerin ve şiddet içeriğinin basında ne şekilde yer bulduğunu göstermeye de çalışacaktır. Çalışma, nicelik analizinde haberin verilme türü, uygulanan şiddet türü ve haberin hangi sayfalarda yer aldığını analiz edecektir. Niteliksel veri analizinde ise kadına yönelik şiddet haberlerini ve basının bu haberleri sunarken kullanmış olduğu dili ayrıntılı bir biçimde ele alınacaktır. Çalışma, 2005-2008 yılları arasında Hürriyet, Sabah ve Posta gazetelerinde çıkan kadına yönelik şiddet haberlerini konumuz açısından ele alacaktır. Bu gazeteler, okunma oranı, yaygınlık ve kolay ulaşılabilirlik gibi unsurlar nedeniyle seçilmiştir. Çalışma sonunda incelenen gazetelerdeki kadına yönelik şiddet haberlerinin özensiz, sansasyonel ve şiddet içerikli üslupla yer aldığı ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, Kadına Yönelik Şiddet, Kitle İletişim Araçları, Yazılı Basın

Giriş

Şiddet günümüzde sadece yakın bireysel ilişkiler aracılığıyla gözlemlenen bir olgu değildir. Bireyler kitle iletişim araçları vasıtasıyla şiddet eylemlerine tanık olurlar ve bu eylemlerin yansıtılış biçimlerinden etkilenirler. Daha açık bir biçimde ifade etmek gerekirse, medyanın şiddet olgusunu haber yapma tarzı ve bu haberlerde kullandığı üslup, bireylerin şiddet algısını etkileyen bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

Modern birey, yakın çevresi dışındaki gelişmeleri medya aracılığıyla takip etmektedir. Bu durum, bireyin giderek daha fazla bir oranda medyadan ve onun kullandığı üsluptan etkilenmesi anlamına gelmektedir. Medya şiddet eylemlerinin başlıca nedeni olmasa da, bu eylemlerin etkisini artıran, bireylerin şiddet olgusunu içselleştirmesini sağlayan bir role sahiptir. Bu nedenle şiddetin nedenleri kadar, şiddetin yansıtılış biçimi de onunla mücadele açısından önem kazanmaktadır.

Çalışmamız ilk olarak şiddet kavramının ne olduğunu tartışacak ve şiddet tanımlarındaki değişimin konumuz açısından ne anlama geldiğini irdeleyecektir. Daha açık bir ifade ile günümüzde şiddet olgusunun sadece fiziksel değil sözel boyutunun da bulunduğunu, bireyleri aşağılayıcı, onu küçük düşürücü ve kırıcı ifadelerinde şiddet anlamına geleceğini vurgulayacaktır. Kadına yönelik şiddet haberlerinin sunumunda kullanılan dilin de bir tür sözel şiddet yaratabileceğinin bilincinde olmak, bu açıdan önem taşımaktadır.

Çalışmamız şiddet tanımının farklı boyutlarını irdeledikten sonra kadına yönelik şiddet eylemlerinin ne olduğunu ve bu eylemlerin ortak noktaları üzerinde duracaktır. Kadına yönelik şiddet eylemlerinin kim tarafından ne şekilde gerçekleştiği ve hangi eylemleri kapsadığı bu bölümün konusunu oluşturmaktadır. Kadına yönelik şiddetin boyutları belirlendikten sonra kadına yönelik şiddet eylemlerinin dünyada ve Türkiye’de yansımaları üzerinde durulacaktır. Dünyada ülkeler arası yapılan çalışmalar ve bu çalışmaların sonuçları ülkemizde kadına yönelik şiddet araştırmalarının analizleri çalışmamızın bu bölümünde ele alınacaktır.

Kadına yönelik şiddet tanımı ve kadına yönelik olarak gerçekleştirilen şiddet eylemleri üzerine yapılan araştırmaları inceledikten sonra medya ve şiddet çalışmanın bir diğer bölümünü oluşturacaktır. Medyanın şiddeti ne şekilde ele aldığı ve bu şiddet eylemlerinin sunuluş biçiminin bireyler üzerine etkisi incelenecektir.

Çalışma, analiz bölümünde 2005-2008 yılları arasında Hürriyet, Sabah ve Posta gazetelerinde kadına yönelik şiddet haberlerinin ne şekilde yer aldığını ele alacaktır. Çalışma kadına yönelik şiddet haberlerinin okuyuculara hangi haber biçimiyle duyurulduğunu öykü, olay ve spot haber türlerinden hangisinin daha sık kullanıldığını ortaya koyacaktır. Kadına yönelik şiddet haberlerinin ne şekilde sunulduğu ortaya konulduktan sonra hangi şiddet türünün gazetelerde ne oranda yer aldığı ortaya konulacaktır. Bu anlamda cinayet yaralama, gasp, tehdit gibi farklı şiddet türlerinin gazetelere ne oranda yansıdığı tartışılacaktır. Nicel analiz

bölümünün son kısmında ise kadına yönelik şiddet haberlerinin gazetelerde hangi sayfalarda yer aldığı ortaya konulacaktır.

Nicel analizin yanı sıra, basında kadına yönelik şiddet haberlerinde ne şekilde bir üslup kullanıldığını göstermek adına nitel analiz yöntemi de kullanılmıştır. Kadına yönelik şiddetin basında ne şekilde ele alındığını inceleyen çalışmanın nitel analiz bölümünde ise, şiddet haberlerinde kullanılan dil ve kelimelerin okuyucular üzerinde ne gibi etkiler bırakacağı, ayrımcı ifadelerin olası sonuçları çalışmamızda ayrıca tartışılacaktır. Kadına yönelik şiddet haberlerinde kullanılan ayrımcı üsluplar ve şiddetin aşırı ayrıntılı ve sansasyonel bir biçimde sunumuna dair kullanılan kelimeler ayrıca incelenmektedir. Bu açıdan değerlendirdiğimizde basın kadına yönelik şiddet haberlerinde kullandığı üslubun okuyucular üzerindeki etkisi ele alınacaktır.

Şiddet ve Kadına Yönelik Şiddet Tanımları

Şiddet kavramı kökeni itibarıyla dilimize Arapçadan geçen bir kavramdır. Ünsal (1996:29), adında Türk kelimesi geçen ilk sözlük olan Kamus-ı Türki'de şiddet sözlüğünün sertlik, sert ve katı davranış, kaba kuvvet kullanma anlamlarına geldiğini vurgulamaktadır. Şiddet bu açıdan değerlendirdiğimizde, bireylerin canına veya malına yönelik olarak gerçekleştirilen zarar verici davranışları ifade etmek için kullanılan bir kavramdır. Bununla birlikte şiddet olgusunu sadece fiziksel ve mala yönelik zarar verici eylemler olarak değerlendirmek onu dar açıdan ele almak anlamına gelecektir. Şiddet, "bir insanın rahatça gelişmesini ya da bu gelişimini tamamlamasını engellemek üzere bazı doğal süreçlere, alışkanlıklara yersiz kısıtlamalar getirilmeden, bir insana iradesi dışında kabul ettirilen bir duruma, davranışa manevi veya fiziksel baskı uygulamaya, onu hırpalamaya, zor kullanmaya, işkence yapmaya, sakat bırakmaya hatta öldürmeye kadar uzanan" eylemler bütünü olarak tanımlanabilmektedir. (Amargi Kadın Akademisi 2005'den aktaran Alpagu 2006: 23-24).

Günümüzde şiddet kavramı sadece fiziksel ve mala yönelik eylemleri içermez bireylerin psikolojik durumlarını etkileyen onların ruh sağlığını tehlikeye atan eylemlerde şiddet olarak algılanmalıdır. Konumuz açısından değerlendirdiğimizde, aile içi şiddet ve buna paralel olarak kadına yönelik gerçekleştirilen şiddet eylemleri psikolojik etki yaratacak sözel eylemleri de içine alacak bir şekilde genişletilerek okunmalıdır.

Şiddet eyleminin temelinde yatan saldırganlık güdüsü öğrenilebilen ve taklit edilen bir olgudur. Bu durum bizi şiddet olgusunun toplumsal bir boyutu bulunduğu sonucuna götürmektedir. (Kocacık, 2009:27) Günümüzde şiddetin en önemli toplumsal etkilerinden biri de kitle iletişim araçlarının şiddet kavramıyla ilişkisidir. Kitle iletişim araçları, şiddet üzerine negatif bir etkide bulunabileceği ve şiddeti olumlayarak bireylerin bu eylemleri içselleştirmesine neden olabileceği söylenebilir.

Kadına yönelik şiddet kavramı adından da anlaşılabilirliği gibi toplumsal cinsiyete dayalı olarak gerçekleştirilen şiddet eylemlerini tanımlamak için kullanılan bir kavramdır. Kadınlar çok eski tarihlerden itibaren şiddet eylemlerine maruz kalmalarına karşın, bu eylemlerin uluslararası kanunlar aracılığı ile yasalaşması ancak kadına karşı ayrımcılığı önlemeyi amaçlayan uluslararası sözleşmelerden sonra ortaya çıkmıştır. Örneğin Birleşmiş Milletler “Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Tasfiye Edilmesine Dair Sözleşme’de” kadınların belirli haklardan yararlanmasının engellenmesini ayrımcılık olarak tanımlar. “Sözleşme açıkça cinsiyete dayalı şiddeti vurgulamasa da bir üye devlette cinsiyete dayalı şiddetin varlığı, sözleşmenin ihlal edilmesi anlamına gelmektedir” (Halıcı 2007:31). Bu bakımdan değerlendirdiğimizde, söz konusu sözleşmenin kadına yönelik şiddet eylemlerini ayrımcılığın bir türü olarak algılayıp, şiddetin, kadını temel haklarından mahrum etme anlamına geleceğini zımni olarak vurgulamış olduğunu belirtmek, yanlış bir değerlendirme olmayacaktır.

Kadına yönelik şiddet tanımının kapsamlı bir biçimde doğrudan yapılması 1993 yılında Birleşmiş Milletler’e üye olan devletlerin imzaladığı ‘Kadınlara Karşı Şiddetin Tasfiye Edilmesine Dair Bildiri’ de geçmektedir. Bu bildiriye göre, kadına yönelik şiddet eylemi, “ister kamusal isterse özel yaşamda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik acı veya ıstırap veren veya verebilecek olan cinsiyete dayanan bir eylem veya bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma” şeklinde tanımlanmıştır. (Halıcı 2007:32)

Dişsiz ve Şahin (2008), “4. Dünya Kadın Konferansı Eylem Platformu ve Pekin Deklarasyonu”nda kadına yönelik şiddet eylemlerinin ayrıntılı olarak şu şekilde tanımlandığını aktarırlar; buna göre kadına yönelik şiddet:

- Dayak dâhil aile içinde meydana gelen fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet evdeki kız çocuklarının cinsel istismarı, çeyizle bağlantılı şiddet, evlilikte tecavüz, kadının cinsel organına zarar verme ve diğer geleneksel uygulamalar, nikâh dışı şiddet ve istismarla bağlantılı şiddet;

- Tecavüz, cinsel taciz, işyerinde, eğitim kurumlarında ve başka yerlerde sarkıntılık ve cinsel zorlama dâhil toplum içinde meydana gelen fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet, kadınların alınıp satılması ve fahişeliğe zorlanması;

- Nerede olursa olsun, devletin yürüttüğü ve göz yumduğu fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet.

- Kadınlara yönelik şiddetin diğer türleri arasında, silahlı çatışma durumlarında kadınların insan haklarının ihlal edilmesi, özellikle cinayet, sistematik tecavüz, cinsel kölelik ve gebeliğe zorlama vardır.

- Kadınlara yönelik şiddet hareketleri, aynı zamanda zorla kısırlaştırma ve düşüğe zorlama, kontraseptiflerin zorla/baskıyla uygulanması, kız bebeklerin öldürülmesi ve doğum öncesi cinsiyet seçimini de kapsamaktadır.(ICPD 1994’den aktaran Dişsiz ve Şahin 2008:51)

Karal ve Aydemir (2012:22) kadına yönelik şiddetin 4 farklı boyutu olduğunu belirterek, kadına yönelik şiddetin fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik şiddet olarak kendisini gösterebileceğinin altını çizmişlerdir. Fiziksel şiddet kadına yönelik olarak gerçekleştirilen fiziksel yaralama eylemlerini ifade ederken, psikolojik şiddet kadına yönelik hakaret ve aşağılamaları içermektedir. Cinsel şiddet ise kadının isteği dışında zorla ilişkiye girme, taciz gibi eylemleri kapsamaktadır. Son olarak, kadına yönelik ekonomik şiddet ise bazı durumlarda zorla çalıştırma bazen de çalışmaktan alıkoyma şeklinde kendini gösterebilir. Şiddet türleri konusunda gözden kaçırılmaması gereken bir olgu da, bu eylemlerin gerçek yaşamda tek başına değil birkaç şiddet türünün bir arada bulunabileceği gerçeğidir. Bu bakımdan bir fiziksel şiddet eyleminde cinsel şiddet ya da psikolojik şiddet eylemi bir arada gerçekleşebilir.

Kadına yönelik şiddetin en sık ve yoğun olarak yaşandığı yerlerden biri de ailedir. Bireylerin ilk sosyalizasyon sürecinde, belirli davranış kalıplarının kazanıldığı bir yapı olan aile olumlu sonuçları olduğu kadar kimi zaman da olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Bu olumsuz sonuçlardan biri de aile bireylerinin diğer üyeler tarafından şiddete ve suiistimale uğramasıdır. Bu açıdan değerlendirdiğimizde, aile de şiddete maruz kalanların önemli bir bölümünü kadınlar oluşturmaktadır. Aile içi şiddet açısından kadınların riskli grupta yer almasının nedeni ataerki yapının ve değerler sisteminin günümüzde hala etkin bir rol oynamasıdır. İçli (1994:7) her ne kadar kadınların erkeklere yönelik şiddet uyguladığı durumlara rastlansa da aile içi şiddet olgusunun bir erkek problemi olduğunun altını çizerek, ailede erkeklerin kadına karşı şiddet kullanmasının çok yaygın bir durum olduğunun altını çizmektedir.

Dünyada ve Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet

Kadına yönelik şiddet günümüzde pek çok toplumda görülen bir olgudur. Kadınların temel özgürlüklerine yönelik olarak gerçekleştirilen ihlaller fiziksel, ekonomik, cinsel ve psikolojik boyutlarda gerçekleşen bir olgudur. Amerika Birleşik Devletleri’nde ve İngiltere’de 19. yüzyıla kadar erkeğin kadına karşı şiddet uygulaması, onu kontrol altına almak maksadıyla dövmesi yasal kabul edilen bir olguydu. (Heisse 1993’den aktaran Dişsiz ve Şahin 2008:52).

Günümüzde, yasaların kadına yönelik şiddet eylemini meşru görmemesine, hatta bu konuda yaptırımlar getirmesine karşın bu tür şiddet eylemleri yaygınlığını korumaktadır. Atman (2003:333), Amerika Birleşik Devletleri’nde her iki evlilikten birinde şiddet eyleminin görüldüğünü kaydederek şiddetin ne kadar yaygın olduğunu vurgulamak açısından her yedi saniyede bir, bir kadının bir erkek tarafından dövüldüğünü kaydetmektedir.

Kadına yönelik şiddetin bu kadar yaygın bir biçimde görülmesinin bir nedeni kadınların erkeklere oranla ekonomik ve fiziksel olarak daha savunmasız olması ve bu savunmasızlığın erkekler tarafından kötüye kullanılmasıdır. Bununla birlikte savunmasızlık başlı başına kadına yönelik şiddet için öne sürülen bir neden olarak

görülmemelidir. Daha açık bir biçimde ifade edecek olursak, ataerkil değerlerin benimsendiği ve onaylandığı bir toplumsal bağlam, kadına yönelik olarak gerçekleştirilen şiddet eylemlerini meşrulaştırmakta, bu durum ise erkeklerin kadınlar üzerinde daha kolay bir biçimde şiddet kullanmasına neden olmaktadır.

Kadına yönelik şiddetin ataerkil kültürel kodlar üzerinden desteklendiğini ve sosyalizasyon sürecinde üretildiğini gösteren örneklerden birisi de Can'ın (2012:12-13) Niğde il merkezinde gerçekleştirdiği ataerkil değerler sistemi ve kadına yönelik şiddet araştırmasıdır. Araştırma, kız ve erkek çocuğa bakış açısında, onların sosyalizasyon süreçlerindeki ebeveyn tutumlarındaki farklılıkları ortaya koymakta, erkek çocukların serbest biçimde yetiştirildiğinin, kadına yönelik şiddeti meşru gören tutumları destekleyen bir toplumsal yapının varlığının altını çizmektedir. Ataerkil kültürün iktidar alanı olarak aile, kadına yönelik şiddetin en sık biçimde gerçekleştiği bir kurum olarak ön plana çıkmaktadır. “Kadının aile ortamındaki eşitsizliğe dayanan konumu ve ev içindeki emeğinin değersizliği, ataerkil toplum yapısı içinde belirlenen güç ve iktidar ilişkileri çerçevesinde kadının, kendinden güçlü konumda olan ve dolayısıyla iktidar sahibi kocasına bağımlı hale gelmesine ve dolayısıyla, kocasının onun üzerindeki gücünün bir göstergesi olarak sergilediği şiddete maruz kalmasına yol açmaktadır.” (Gödelek 2005:102).

Farklı ülkeler üzerinde kadına yönelik şiddet üzerine yapılan çalışmalara baktığımızda, şiddet eyleminin tüm ülkeler açısından yaygın olduğunu görürüz. Örneğin Levinson (1990), dünya genelinde 90 ülke üzerinde yapmış olduğu çalışmada kadınların % 86'sının şiddete maruz kaldığını ortaya çıkarmıştır. Benzer biçimde Johnson ve diğerleri (2008), 70 ülkeyi kapsayacak bir biçimde yapmış olduğu çalışmada şiddet kullanımının yaygın ve evrensel bir boyutu olduğunu vurgulamıştır. Bu çalışmaya göre;

- İncelenen ülkelerin çoğunda, %35 ile % 60 arasında değişen oranlarda kadınların 16 yaşından itibaren, her hangi bir erkek tarafından fiziksel veya cinsel şiddete maruz kaldığı,
- Benzer biçimde incelenen ülkelerin çoğunda %22 ile %40 arasında değişen oranlarda kadınların kocası veya sevgilileri tarafından fiziksel veya cinsel şiddete maruz kaldığı,
- Son olarak %10 ile %31 arasında değişen oranlarda kadınların partnerleri dışında her hangi bir erkek tarafından cinsel saldırıya maruz kaldığı ortaya çıkmıştır.(Johnson ve diğerleri 2008:10)

Dünya genelinde kadına yönelik şiddet olgusunun dağılımına baktığımızda ülkelerin gelişmişlik düzeyi, kadına yönelik şiddetle ilgili hukuksal düzenlemelerin ve hakim ataerkil değerlerin varlığı ile ilişkili olarak ülkeler arasında farklılıklar bulunduğunu görmekteyiz.(Karal ve Aydemir 2012:44). Dünyada kadına yönelik şiddet eylemlerinin ülkeler arasındaki dağılımına baktığımızda hayatlarının belirli bir döneminde şiddete maruz kalan kadınların oranının en yüksek olduğu ülkelerin

Etiyopya, Uganda Zambiya gibi Afrika ülkeleri olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu durum şiddetin ülkelerin gelişme düzeyi ve kadının sosyoekonomik durumu ile ilgili bir kavram olduğu görüşünü desteklemektedir.

Karal ve Aydemir (2012:47) dünya genelinde kadınların hayatları boyunca fiziksel ve/ veya cinsel şiddet mağduru olma oranının ülkeler arasındaki dağılımını ortaya koyduğu çalışmalarında ülkeler arasındaki farklılıklar şu şekilde ortaya konulmaktadır; Etiyopya % 71, Uganda % 70, Bangladeş % 62, ABD % 55, Zambiya % 48, Tayland % 47, Kolombiya % 44, Peru % 42, Türkiye % 42. Bu istatistiklere baktığımızda Türkiye'nin kadına yönelik şiddet oranları açısından dünyada ilk sırada yer alan ülkeler arasında olduğu söylenebilir.

Birleşmiş Milletlerin kadına yönelik şiddeti dünya genelinde incelediği çalışması da ülkelerin gelişmişlik düzeyi ve kadına yönelik şiddet arasında negatif bir ilişki bulunduğu tezini doğrular niteliktedir. Bu çalışmaya göre hayatlarının belirli bir döneminde sevgilisi kocası gibi yakın partneri tarafından fiziksel ve cinsel saldırıya maruz kalmış kadınların oranı Kanada'da % 7, İsviçre'de % 11, İtalya'da % 14, Japonya'da % 15, Danimarka'da % 22, Norveç'te % 27 civarındayken, Etiyopya'da % 71, Peru kırsalda %69, Tanzanya kırsalda % 56, Bolivya'da %53 düzeyindedir (United Nations 2010:225-226). Kadına yönelik şiddet açısından ülkeler arasındaki istatistikler gelişmişlik düzeyi ve şiddet arasında bir ilişki bulunduğunu ortaya koysa da kimi gelişmiş ülkelerde kadına yönelik şiddet rakamları oldukça yüksek çıkabilmektedir. Bu durum, kadına yönelik şiddetin sadece ülkelerin gelişmişlik düzeyi ile ilgili olmadığını, şiddetin sosyo-kültürel temellerinin de kadına yönelik şiddetin görülme sıklığını etkileyen bir unsur olduğunu ortaya koymaktadır. Örneğin Amerika Birleşik Devletleri'nde kadına yönelik şiddet oranının % 55, Litvanya'da % 38, Finlandiya'da % 30, Almanya'da % 29 (United Nations 2010:225-226) çıkması, ülkelerin gelişmişlik düzeyi kadar toplumsal cinsiyet eşitliği, kadının sosyoekonomik konumu ve ataerkil kültürün etkililiği gibi konuların da kadına yönelik şiddet oranlarını etkilediğini göstermektedir.

Türkiye'de kadına yönelik şiddetin boyutlarını incelediğimizde karşımıza benzer bir tablo çıkmaktadır. Ataerkil aile yapısı, cinsiyete dayalı iş bölümü, kız ve erkek çocuklarının bu değerler doğrultusunda yetiştirilmesi gibi etkenler kadına yönelik şiddetin yaygınlığına neden olan dolaylı faktörler olarak değerlendirilebilir. Türkiye'de kadına yönelik şiddet eylemlerinin toplumsal bir sorun olarak ele alınması ve sivil toplum kuruluşlarının bu konu hakkında etkin çalışmalarda bulunması özellikle 1980'lerden sonra gerçekleşmeye başlayan bir olgudur. Bu duruma paralel olarak kadına yönelik şiddet eylemini araştıran çalışmalarda bu tarihten sonra görülmeye başlanmıştır. Subaşı ve Akın(2003:234), bu konudaki ilk çalışmanın PİAR tarafından 1988'de yapıldığını ve bu çalışmada kadına yönelik olarak gerçekleştirilen şiddet oranının % 75 olduğunu kaydeder.

Türkiye'de kadına yönelik olarak gerçekleştirilen şiddet eylemlerinin büyük çoğunluğunu aile içi şiddet vakaları oluşturmaktadır. Aile içi şiddet konusunda

yapılan Türkiye Nüfus Sağlık Araştırması ülkemizde aile içi şiddetin yaygınlığını göstermesi açısından önemlidir. Bu çalışmaya göre “çalışmaya katılan kadınların %39’unun kadının yemeği yakması, kocasına karşılık vermesi, parayı lüzumsuz yere harcaması, çocuklarının bakımını ihmal etmesi, cinsel ilişkiye girmeyi reddetmesi gibi durumlardan en az birinin gerçekleşmesinin, kocanın karısını dövmesi için haklı gerekçe oluşturacağını belirtmişlerdir. Doğu’da bu oran %49, Güneydoğuda da %50’nin üzerinde olduğu saptanmıştır” (TNSA 2003’den aktaran Dişsiz ve Şahin 2008:53).

Benzer bir biçimde Ankara ilinde 1178 kadın üzerine yapılan Aile içi şiddet araştırmasında katılımcıların %77,9’u hayatlarında herhangi bir şiddet türüne maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılarda en yaygın olarak görülen şiddet türü % 60,4 ile ekonomik şiddettir. Bu rakamı sırasıyla %39,7 ile psikolojik şiddet, %31,3 ile cinsel şiddet ve son olarak %29,9 ile fiziksel şiddet takip etmektedir (Akar vd 2010:449).

Kadına şiddet açısından öne çıkan verilerden birisi de kadına yönelik aile içi şiddet eylemlerinin sadece kadınların kocaları tarafından uygulanmadığını, kadının kocasının akrabaları tarafından da şiddete maruz kalabileceği gerçeğidir. Bu konuda Sivas il merkezinde yapılan bir çalışmada görüşülen kadınların % 40,7’sinin şiddete maruz kaldığı ve kadınların % 91’i eşi, % 19,7’si eşinin yakınları tarafından şiddete uğradığını belirtmişlerdir (Güler vd. 2005: 51). Kadına yönelik şiddetle ilgili psikiyatri kliniğine başvuran kadınlarla ilgili yapılan bir çalışma da ise hastaların % 62’sinin evliliğinde en az bir kere şiddete maruz kaldığı, genç yaşta olmanın, eşinin alkol kullanmasının ve kaynana ile aynı evde yaşamının aile içi şiddet olgusuyla ilişkili olduğu ortaya konulmuştur (Vahip ve Doğanavşargil 2006:107). Türkiye’de kadına yönelik şiddetin, günlük yaşam içerisinde ne kadar rutin bir olgu olduğuna yönelik örneklerden biri de 824 hamile kadın üzerinde yapılan şiddet araştırmasıdır. Bu araştırmaya göre kadınların % 31,7’si hamilelik süreleri boyunca cinsel, fiziksel ve duygusal şiddet türlerinden herhangi birine maruz kaldıklarını belirtmişlerdir (Karaoğlu vd 2005: 149).

Kadına Yönelik şiddet üzerine dünyada ve Türkiye’de örneği ve içeriği açısından en kapsamlı çalışma, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından 2008 yılında 51 ilde seçilen 24048 hanedeki kadınlarla yapılan şiddet araştırmasıdır. Araştırma sonuçlarına göre Türkiye’de yaşamının herhangi bir döneminde aile içi fiziksel şiddete maruz kalmış kadınların oranı %39,3’dür. Bu araştırmada öne çıkan bir diğer bulgu da medeni durum ve şiddete maruz kalma arasındaki ilişkidir. Araştırmaya göre en fazla şiddet gören kadınlar boşanmış ve ayrı yaşayan kadınlardır. Bu kategoride her on kadından yedisi ayrıldığı eşi ya da ailesi tarafından şiddete maruz kalmaktadır.(KSGM 2009: 47-53).

Kadına Yönelik Şiddet Haberlerinin Medyada Ele Alınış Biçimi

Medya yaşanan toplumsal, siyasal ve ekonomik gelişmeleri takip etmesi açısından günümüz insanının kullandığı son derece önemli bir araç haline gelmiştir. Yakın çevresi dışındaki gelişmeleri medya vasıtasıyla takip eden modern birey kitle iletişimin doğası gereği sürekli olarak tek taraflı bir mesaj bombardımanına tutulmaktadır. Medyanın vermiş olduğu her mesaj elbette bireyler tarafından hiç sorgulamadan kabul edilen bir tüketim malzemesi değildir. Bununla birlikte medya, modern toplumdaki bireylerin fikirlerinin oluşmasında, onların davranış kalıplarının değişmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Medya bir anlamda bireyleri çevresinden ve dünyadan soyutlanmış bir şekilde yaşamasının önüne geçen önemli bir kurumsal yapıdır.

Medyanın bu işlevi kimi uzmanları onun bu etkisini sorgulamaya yöneltmiştir. Medya doğası gereği günümüz kapitalist toplumlarında kar amacı güderek hareket eden bir kurumsal yapıya sahiptir. Medyanın bu yapısı kimi zaman onu sorumlu yayıncılık anlayışı çizgisinden uzaklaştırabilir. Bireyler, kendi güvenliğiyle ilgili kaygıları açısından özellikle yerel nitelikli şiddet haberlerine ilgi gösterirler. Medya, kimi durumlarda bireylerin güvenlikle ilgili kaygılarını izlenme, okunma oranlarını artırması amacıyla kullanabilir. Toplumda yaşayan bireylerin çoğu herhangi bir suçun direk olarak mağduru olmasa da medya aracılığıyla haber yapılan şiddet haberlerinden dolaylı olarak mağdur olur (Potter 1999:1). Bu açıdan değerlendirdiğimizde, medyanın şiddet haberlerini, daha fazla izlenme amacıyla yoğun ve şiddet dozu yüksek biçimde vermesi, izleyiciler/okuyucular üzerinde olumsuz etkiler bırakabilir.

Medya ve şiddet arasındaki ilişkinin bir diğer önemli boyutu da, medyada yer alan şiddet haberlerinin, gerçekleşen şiddet suçlarına oranla ne sıklıkla haber yapıldığıdır. Bu konuda yapılan çalışmaları incelediğimizde, medyanın genellikle şiddet suçlarını çok yoğun bir biçimde haber yaptığını görmekteyiz. Örneğin İngiltere’de yapılan bir çalışmada bir aylık süre zarfında Britanya Suç Araştırması şiddet suçlarının genel suçlara oranının % 6 düzeyinde olmasına rağmen İngiliz gazetelerinin genel suç haberlerine oranla şiddet suçlarını % 64,5 oranında haber yaptığını görürüz. (Williams and Dickinson 1993: 40). Benzer bir biçimde Amerika’da 100 televizyon kanalını kapsayacak bir biçimde gerçekleştirilen çalışmada 72 kanalın akşam haberlerine suçla ilgili bir olayı haber yaparak başladığı ortaya koymuştur. (Klite ve diğerleri 1997).

Araştırmalar genel olarak, medyada – özellikle de görsel medya - şiddet kullanımı ve saldırgan davranışlar arasındaki ilişkiyi ele almaya yöneliktir. Televizyonda yer alan şiddet içerikli programların, çocuk davranışları üzerindeki etkisi gibi görsel medya etkisini incelemeye yönelik çalışmalar, daha önce sıkça çalışılan konulardandır (Dubow ve Miller 1996, Huesmann vd. 2003, Kösebalaban 2006, Tokdemir vd 2009).

Yazılı basın üzerine yapılan çalışmalarda ise, gazeteler şiddet haberlerine verdikleri önem ve sayfalarında şiddete ayırdıkları yer nedeniyle, genel olarak suç işlemeyi özendirme ve övmekle suçlanmıştır(Naylor 2001, Reiner 2002, Dursun 2008). Yazılı basının suç olgusu üzerindeki olumsuz etkileri şunlardır: Suç tekniğini öğretmek; suçu olağan, çekici, hatta heyecanlı, yararlı bir faaliyet olarak göstermek; suçluya saygın bir kişilik vermek; suçluyu cana yakın, sempatik bir kişi olarak sunmak; adaletten kurtulmanın kolay olduğunu telkin etmek; adalet mekanizmasını ve polisi gülünç şekillerde göstermek; suçun âdeta reklamını yapmak ve gelir sağlayıcı bir unsur haline getirmek (Yavuzer 2001: 243).

Gazeteler, medyanın bir kolu olarak “satma” yani yüksek tiraj peşinde koşmaktadırlar. Bu bakımdan gazeteler halkın ilgisini çekecek haberlere yer vermektedirler. Medya toplumda meydana gelen şiddet eylemlerini, gerilim yaratması ve olumsuzluk taşıması, olağandışı bir olay olması ve bireyler üzerinde duygusal bir etki yaratma olasılığı nedeniyle haber yapmaktadır. İşlenen suçun toplumda yaratacağı etki ne kadar büyük ise medyanın o suç olayını haber yapma olasılığı o kadar fazladır. Bu açıdan değerlendirdiğimizde yazılı basın kadına yönelik şiddet haberlerini okuyucunun ilgisini çeken bir haber türü olarak sıklıkla verebilmektedir (Gökulu 2012:68).

Çalışmamız kadına yönelik şiddet haberlerinin basında ne şekilde sunulduğuna dair 3 farklı anlatım tarzı belirleyerek bir tasnife gitmiştir. Bu açıdan değerlendirdiğimizde kadına yönelik şiddet haberlerinin öykü, olay ve spot haber kavramlarının hangisine yönelik olarak yapıldığı belirlenmiş ve buna uygun bir biçimde sınıflandırılmıştır. Bu haber anlayışlarını kısaca şu şekilde tanımlayabiliriz;

Olay Haber: Bu tür bir haber anlayışı meydana gelen gelişmeleri yansıtmaya yönelik olarak yazılmış haber türüdür. Olay haber doğası gereği sıcak gelişmeleri aktaran ve bu gelişmeleri yansıtan bir habercilik anlayışını beraberinde getirir.

Öykü Haber: Bu tür haber anlayışı olayı dramatize ederek vermeyi ve olayın duygusal boyutunu ön plana çıkararak sunmayı içermektedir. Bu habercilik anlayışında kadına yönelik şiddet haberleri sansasyonel bir biçimde okuyucunun ilgisini çekecek bir üslupta sunulur. Haberin bu şekilde yazılması okuyucular üzerinde negatif etkiler bırakma ihtimalini artırmaktadır.

Spot Haber: Spot haber bir başlık ve altına girilen kısa bir bilgilendirmeden oluşan haber türünü içermektedir. Bu tür bir habercilik anlayışında olay ayrıntılı bir biçimde incelenmez. Sadece olayın ne olduğuna dair okuyuculara bilgi sunulur.(Halıcı 2007:147)

Gazetecilikte haberin öğelerini oluşturan 5n 1k kuralı haberin standardını belirleyebilir. Bununla birlikte gazeteler, söylemin hegemonyası ve kullanım biçimi arasında taraf tutabilir. Bu anlamda habere ait öğeler kadar, bu haberin nasıl ve ne şekilde sunulduğu da önemli bir kavramdır. Bu bakımdan haberin etik olarak sorgulanması ‘olayın bilgisi’, ‘değerlerin bilgisi’, ve söz konusu eylem biçiminden –

haberden- etkilenen aktörlere tür olarak ne kattığı ile ilgili bir kavramdır (Kuçuradi 1996). Bu haber anlayışlarını incelediğimizde gazetelerin olayı dramatize etmeden olduğu gibi okuyuculara aktarması ve haberi verirken kullandığı ifadelerle dikkat etmesi “sorumlu” yayıncılık anlayışına girmektedir. Gazetelerin şiddet eylemlerini duygusal yönü ağır basacak şekilde abartılı ifadelerle sunma biçimi ise genellikle öykü haber anlatımında karşımıza çıkmaktadır. Gazetelerin şiddet eylemlerini duygusal ve şiddet dolu yüksek kelimelerle okuyucuya aktarma biçimine “sansasyonel” habercilik anlayışını göstermektedir. Çalışma basına yansıyan kadına yönelik şiddet haberlerini bu kriterler üzerinden değerlendirecek, haberi, olay, öykü ve spot haber tarzlarından hangisi üzerinden yapıldığına açıklık getirecektir.

Araştırma Yöntemi

Çalışma basında kadına yönelik şiddet haberlerinin okuyuculara ne şekilde aktarıldığını incelemektedir. Çalışma Türk yazılı basınında incelenen dönemdeki kadına yönelik şiddet haberlerinin okuyuculara ne şekilde aktarıldığını nicel ve nitel analiz yöntemiyle birlikte ele alacaktır. Çalışma kadına yönelik şiddet haberlerini Hürriyet, Sabah ve Posta gazeteleri üzerinden incelemektedir. Hürriyet, Sabah ve Posta gazetelerin çalışma konumuz açısından seçilmesinin nedeni bu gazetelerin ana akım medya kuruluşları içerisinde yer alması ve yüksek tiraja sahip olmalarıdır.

Kadına yönelik şiddet haberlerinin medyada yansımalarını inceleyen araştırma, konuyu gazetelerin basılı versiyonları üzerinden incelemekte, bu haberlerin internet gazeteciliğindeki yansımalarını çalışma kapsamı dışında tutmaktadır. Çalışmada yer alan gazete arşivlerine Milli Kütüphane’deki gazete arşivinden ulaşılmıştır. Kadına yönelik şiddet olgusu, 2005 - 2008 tarihleri arasındaki gazetelerden elde edilen haberler üzerinden incelenmiş daha sonraki yıllar hem zaman hem de kaynaklara erişimdeki sorunlar nedeniyle kapsam dışı tutulmuştur.

Posta, Hürriyet ve Sabah gazeteleri üzerine yapılan araştırmayla; kadının konu alındığı şiddet içerikli haberlerde, kadınların ne tür şiddet olaylarına maruz kaldıkları incelenerek, kadının yer aldığı şiddet içerikli haberlerin nasıl verildiği ortaya çıkarılacaktır. Bu çalışmanın amacı, Posta, Hürriyet ve Sabah gazetelerinde yayınlanan haberlerde;

- Haberlerin biçimsel ve sayısal özelliklerini,
- Haberlerin daha çok hangi sayfalarda yer aldığını,
- Kullanılan görsel malzemenin biçim, içerik ve sayısal özelliklerini,
- Şiddete maruz kalan kadınlara ait bilgilerin sayısal dağılımlarını,
- Şiddeti uygulayan aktörlere ait bilgilerin sayısal dağılımlarını ortaya çıkarmaktır

Çalışmamız, basın kadına yönelik şiddet haberlerini verirken kullandığı dilin etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Şiddet gibi hassas bir konuda basının ne

derece sorumlu bir yayıncılık anlayışıyla yayın yaptığı kadar, kullandığı kelimeleri sansasyondan uzak ve objektif bir biçimde seçmesi de konumuz açısından ayrı bir değer kazanmaktadır. Bu açıdan değerlendirdiğimizde, çalışmamız basının bu tür haberleri sunarken kullandığı dilin olası sonuçlarını incelemeyi amaçlamaktadır.. Bu amaçla çalışmamız, 2005-2008 yılları arasında, Posta, Hürriyet ve Sabah gazetelerinde kadına yönelik şiddet haberlerinin bu ne şekilde ele alındığını inceleyecektir. Çalışmamız zaman ve konu sınırlılığı nedeniyle, her yıl için üç gazeteden de birer aylık nüsha seçilerek incelenmiştir. Her bir yıl için, hangi gazetede, hangi ayın inceleneceği kura yoluyla belirlenmiştir. Bu şekilde, incelediğimiz 2005-2008 yıllarında gazeteler arasında, eşit bir dağılım sağlanmıştır. Daha açık bir ifade ile 2005 yılı için Hürriyet, Sabah ve Posta gazetelerinin birer aylık nüshası incelenmiş bu dağılım diğer yıllarda da eşit bir biçimde gerçekleştirilmiştir. Tablo 1, seçilen ayları ve incelenen gazeteleri göstermektedir.

Tablo 1: Aylara ve yıllara göre gazetelerin dağılımı

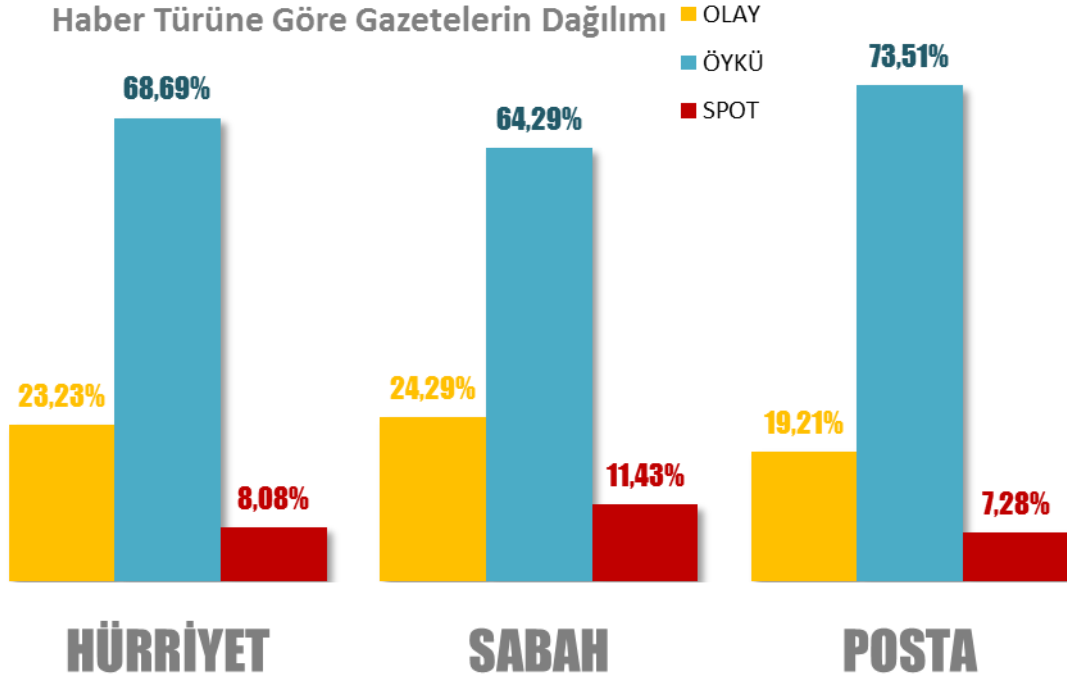
AY	YIL	GAZETE
Ocak	2005	Posta
Şubat	2006	Sabah
Mart	2007	Hürriyet
Nisan	2008	Posta
Mayıs	2005	Sabah
Haziran	2006	Hürriyet
Temmuz	2007	Posta
Ağustos	2008	Sabah
Eylül	2005	Hürriyet
Ekim	2006	Posta
Kasım	2007	Sabah
Aralık	2008	Hürriyet

Bulgular

Kadına Yönelik Şiddet Haberlerinin Türk Yazılı Basınına Yansıması

Çalışma, haber türlerine göre incelediğimiz kadına yönelik şiddet eylemlerinin ne şekilde haber yapıldığına dair dağılımı ortaya koymayı amaçlamıştır. Seçilen haberlerin hangi tür habercilik anlayışıyla verildiği tasnif edilmiştir ve gazetelerin hangi haber türüne ağırlık verdiği ortaya konulmuştur. Çalışmaya göre gazetelerin haberi veriliş biçimleri şu şekilde gerçekleşmiştir:

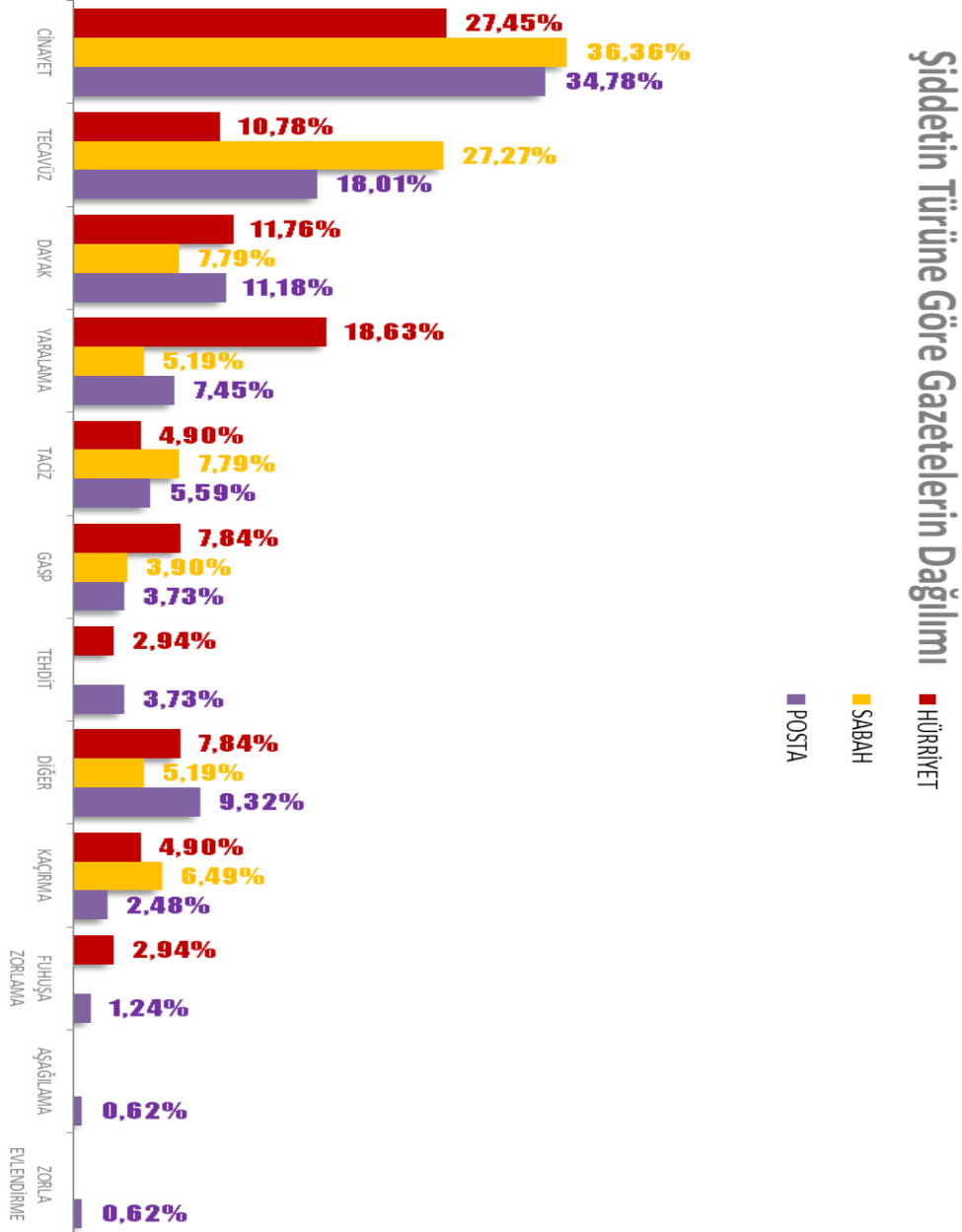
Tablo 2: Haber Türüne Göre Gazetelerin Dağılımı

Tabloda görüldüğü gibi incelediğimiz gazetelerde kadına yönelik şiddet haberlerinin sunumunda öykü tarzı haber anlatımının yoğunlukta olduğu görülmektedir. Öykü tarzı haber anlatımının yoğun olması kadına yönelik şiddet haberlerinin bu gazetelerde 'sansasyonel' bir biçimde duygusal yönü ön plana çıkarılarak verildiği anlamına gelmektedir. Bu durum basının daha çok okunabilmek adına olayları dramatize etmesi ve şiddeti tiraj kaygısı nedeniyle kullanması anlamına gelmektedir.

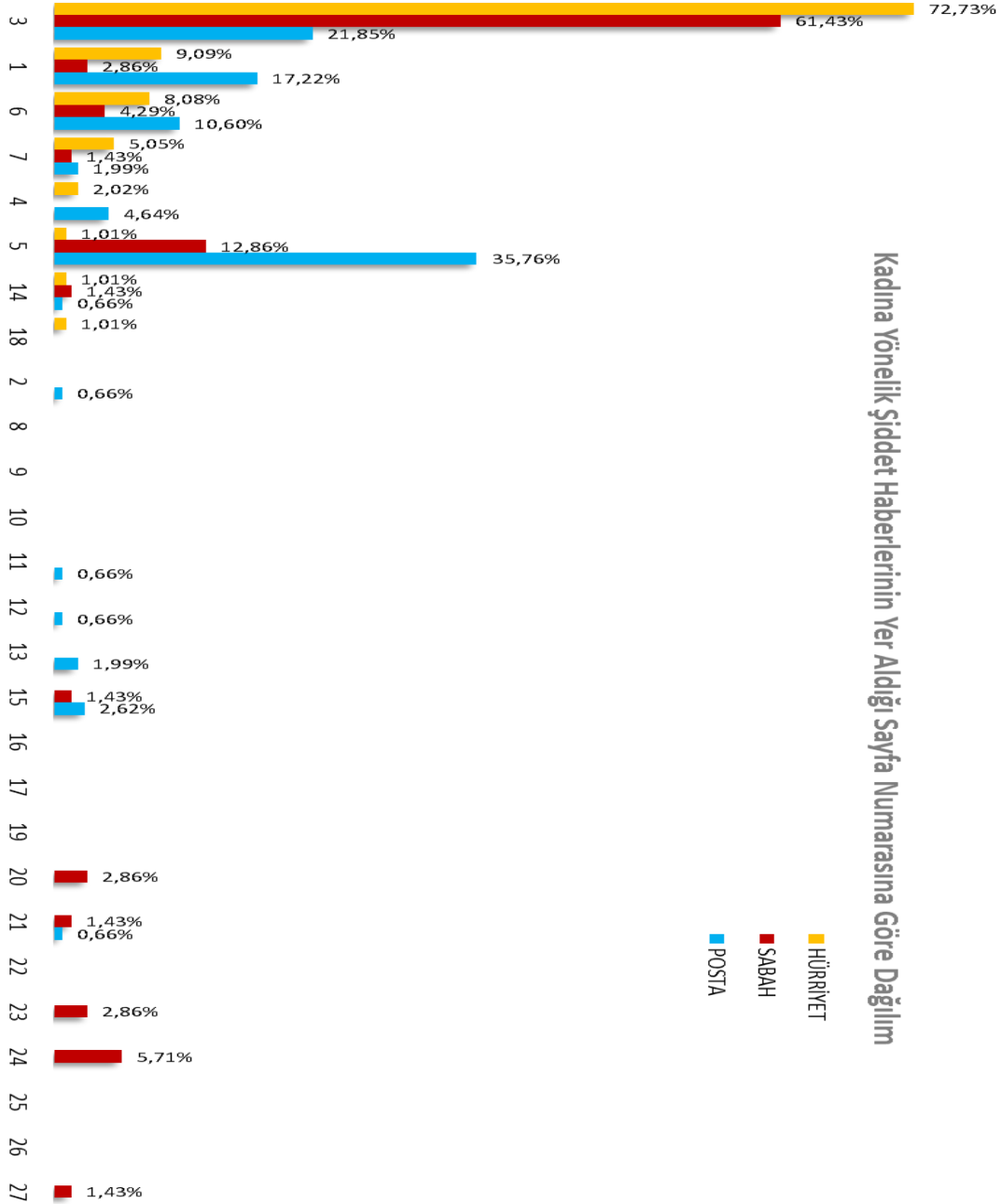
Kadına yönelik şiddet haberlerinin gazetelere göre dağılımını incelediğimizde Posta gazetesinin toplam 151 haber ile bu tür haberlere en çok yer veren gazete olmasıdır. Bu durumu 99 haber ile Hürriyet ve 70 haber ile sabah gazetesi takip etmektedir. İncelenen süreyi göz önüne aldığımızda gazetelerin kadına yönelik şiddet eylemlerini sıklıkla haber yaptığını söyleyebiliriz. Bununla birlikte Posta gazetesinin incelenen süre içerisinde kadına yönelik şiddet haberlerini, diğer gazetelere göre daha fazla oranda haber yaptığını ve olayları daha 'sansasyonel' bir şekilde okuyuculara iletmediği söylenebilir.

Tablo 3: Şiddetin Türüne Göre Gazetelerin Dağılımı

Gazetelerin hangi şiddet türlerini haber yaptığını incelediğimizde genellikle cinayet, tecavüz ve dayak haberlerinin ilk sıralarda yer aldığını tespit ettik. Bu haberlerin dağılımını incelediğimizde Posta gazetesinin toplam 56 cinayet, 29 tecavüz ve 18 dayak haberi yaptığını Hürriyet gazetesinin 28 cinayet 11 tecavüz ve 12 dayak haberi yaptığını son olarak Sabah gazetesinin 28 cinayet, 21 tecavüz ve 6 dayak haberi yaptığını belirledik. Bu haberlerin verilisinde dikkat çeken bir diğer unsur ise, incelediğimiz kadına yönelik şiddet haberlerinde kimi zaman tek tür şiddet görülmediği bir kaç tür şiddetin aynı haber içerisinde yer aldığı gözlemlenmiştir.

Tablo 4: Kadına Yönelik Şiddet Haberlerinin Yer Aldığı Sayfa Numarasına Göre Dağılım

Gazetelerin hangi sayfalarda kadına yönelik şiddet haberlerini sunduğunu incelediğimizde bu tür haberlerin Hürriyet ve Sabah gazetelerinde genellikle 3. sayfada haber yapıldığı belirlenmiştir. Posta gazetesinde ise en büyük yoğunluk 5. sayfada olmakla birlikte 1. sayfa da bile bu tür haberlerin sıklıkla yer aldığını görmekteyiz. Gazetelerin ilk sayfasında çıkan kadına yönelik şiddet haberlerinin görsel boyutunun

diğer sayfalarda çıkan haberlere göre daha yoğun olduğu ve bu haberlerin okuyuculara daha ayrıntılı bir şekilde duyurulduğu söylenebilir.

Gazetelerin kadına yönelik şiddet haberlerini sunarken kullandığı üslup kadınlar, özellikle şiddete maruz kalan kadınlar açısından önem taşımaktadır. İncelediğimiz gazete haberlerinde basının son derece şiddet dolu bir dil kullandığını ve kadına yönelik şiddeti ‘sansasyonel’ bir üslupla haber yaptıkları belirlenmiştir. Gazeteler kadına yönelik şiddet haberlerinde, işlenen suçu ayrıntılı bir biçimde betimlemiş ve kullandığı duygusal ve şiddet içeren dil ile okuyucuların dikkatini çekmeye çalışmıştır. Gazete haberlerinde kullanılan bu üslubu şu şekilde örneklendirebiliriz:

“ Saldırganlardan biri yaşlı kadının ellerini tutup yastığı yüzüne bastırırken, diğeri tecavüze kalkıştı. Cemile ninenin direnip bağırması üzerine sapıklar paniğe kapıldı ve emellerine ulaşmadan kaçtı.” (21 Nisan 2008 Posta)

“ ... babam herşeyi ya kafamıza ya da sırtımıza vuruyordu dedi.Önce dişlerini söktü: ...çığlıkların duyulmaması için, yaptığı işkence sırasında müzik seti ve televizyonun sesini sonuna dek açıyordu. Üvey annesinin dişlerini pense ile çekti, ortalık kan gölüne döndü. Daha sonra canavar başını keserle ezerek öldürdü” (10 Ocak 2005 Posta)

“Beş yaşındaki oğluna seninle kurban kesiceğiz dedi. Daha sonra annesini kendi oğlunun gözleri önünde boğazını keserek öldürdü. Daha sonra, annesinin elbiselerini çıkaran, onu tavana astı, derisini yüzmeye çalıştı, kulaklarını kesti, gözlerini oydu.” (19 Aralık Hürriyet)

“ ...’nın ağzını ve ellerini bağlayan jilet ve ocakta kızdırdığı bıçakla, göğüslerinden cinsel organına kadar tam 28 yerine jilet ve bıçakla ismini kazıyıp dağladı” (13 Eylül 2005 Hürriyet)

“ en son Mudanya’da benim ve kendisinin alt tarafını çıkardı. Edep yerlerimi öptü. Sonra tatmin oldu ve yıkanıp abdest aldı. Bana da “başkaları çağırdığı zaman sakın gitme. Benim yaptıklarım sana ders olsun dedi ” (29 Nisan 2008 Posta)

Gazetelerin kadına yönelik şiddet eylemlerini haber yapma biçiminde kullandığı şiddet dolu yüksek üslup haber başlıklarında da kendini göstermektedir. Gazeteler konuyla ilgili haber başlıklarını, ilgi çekici bir şekilde sunmaya çalışmaktadırlar. Okunulurluğu artırmaya yönelik olarak gerçekleştirilen bu durum, gazetelerin şiddeti duygusal ve ilgi çekici bir şekilde sunmasını da beraberinde getirmektedir. Gazetelerin kadına yönelik şiddet haberlerini sunarken kullandığı başlıklardaki ‘sansasyonel’ üsluba şu örnekleri verebiliriz:

“Daha 15 Yaşında Ama Yaşamadığı Acı Kalmadı” (4 Mayıs 2005 Sabah)

“ Turist Kocayı Bağlayıp Eşine Tecavüz Ettiler” (3 Haziran 2006 Hürriyet)

“ Canavar Baba Av Tüfeği İle Tüm Ailesini Katletti”(24 Ağustos 2008 Sabah)

- “ 3 Aylık Eşine 13 Kurşun Sıktı” (25 Mayıs 2005 Sabah)
“ Üvey Oğlu Tecavüz Etti , Sus Öldürürüz Dediler” (26 Haziran 2006 Hürriyet)
“ Cani Evlat Annesini Köpeklere Parçalattı” (17 Ocak 2005 Posta)
“ Kız Kardeşi Ablasını Namus İçin Boğdu” (20 Ekim 2006 Posta)
“ İftarda Çorba Pişirmedi Diye Kocasını Bıçakladı”(22 Ekim 2006 Posta)
“ Tecavüzü Bırak Daha Güzellerini Buluruz” (10 Eylül 2005 Hürriyet)
“ Ablasını 130 Parçaya Ayırdı” (17 Aralık 2008 Hürriyet)

Bütün bu başlıklardaki kullanılan kelimeler ve üslup basının kadına yönelik şiddet haberlerini özensiz ve şiddet eylemlerini açıkça gösteren bir şekilde verdiğini ortaya koymaktadır. Basın kadına yönelik şiddet haberlerini sunarken genellikle başlığı sert ifadelerle vererek haber yapmaktadır. Bu durum özellikle haberi okuyan şiddete maruz kalan kadınları ayrıca etkileyebilir. Bu bakımdan bu haberlerin şiddete maruz kalan kadınlar üzerinde ikincil bir mağduriyet yarattığı söylenebilir.

Kadına yönelik şiddet haberlerinin sunumunda ilgi çeken bir diğer unsur ise, basının şiddete maruz kalan kadınları kimi zaman masum ve savunmasız, kimi zaman da şiddete neden olabilecek yapıda göstermesidir. Bu haberlerde kadınlar genellikle meslekleri, evli olup olmadıkları ve yaş durumuna göre tanımlanmaktadırlar. “Bir çocuk annesi kadın”, “Liseli genç kız”, “Maddi sıkıntı içerisindeki kadın”, “Ayrılmak isteyen genç kız” bütün bu kullanımlara örnek teşkil edecek ifadeleri oluşturmaktadır.

Basın kimi zaman, kadına yönelik şiddet haberlerini sunarken kadının cinsiyetini ön plana çıkararak olayı haber yapmakta ve eyleme bir anlamda gizli meşruiyet kazandırmaktadır. “Kot pantolon giyip cilveli şekilde yürüyen kadın”, “Tek başına yaşayan kadın”, “Konsomatris kadın”, “Sevgilisiyle birlikte yaşayan kız”, Pavyonda çalışırken evlenilen eş” gibi kadına yönelik tanımlamalar kadınlara yönelik gerçekleştirilen şiddet eylemini kültürel açıdan gizli ve dolaylı olarak, onaylayan ifadeler olarak değerlendirilebilir. Gazetelerin kadına yönelik şiddet haberlerini ne şekilde ele aldığını incelediğimiz nitel analizde özellikle 3. Sayfa haberlerinin şiddet dozu yüksek ifadeler eşliğinde haber yapıldığını ve bu haberlerde kadına yönelik şiddeti ayrıntılı biçimde tarif edildiğini söyleyebiliriz. Gazetelerin kadına yönelik şiddet haberlerinde kullandığı üslubun birbirine yakın şiddet dozuyla verildiğini söyleyebiliriz. Bununla birlikte Posta gazetesinin özellikle iç sayfalardaki kadına yönelik şiddet eylemlerini Sabah ve Hürriyet gazetesine göre daha ayrıntılı bir şekilde betimlediğini şiddet dolu yüksek ifadelerle okuyuculara aktardığı söylenebilir.

Sonuç

Şiddet, sadece gelişmekte olan ülkelerin değil, gelişmiş ülkeler açısından da en önemli toplumsal problemlerden biridir. Kadınlar önemli bir sosyal problem olan şiddet olgusunun en önemli mağdurları arasında yer almaktadırlar. Dünyanın her yerinde kadına yönelik olarak gerçekleştirilen şiddet eylemleri yaygın bir biçimde

kendini göstermektedir. Kadınlara yönelik olarak gerçekleştirilen bu eylemler sadece fiziksel şiddeti içermezler. Kadına yönelik şiddet kimi zaman, aşağılama, küçümseme ve alay etme gibi kendisini sözel nitelikte eylemlerde gösterebilmektedir.

Kitle iletişim araçları bireylerin yaşamında giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Çevresi dışındaki gelişmeleri kitle iletişim araçları vasıtasıyla takip etmeye çalışan modern birey, bu araçlar vasıtasıyla sunulan haberlerdeki dil ve üsluptan ister istemez etkilenmektedir. Çalışmamız kadına yönelik şiddet eylemlerinin Hürriyet, Sabah ve Posta gazetelerinde 2005-2008 yılları arasında ne şekilde haber yapıldığını incelemiştir. Çalışmamız sonucunda bu konuyla ilgili haberlerin ilgili gazetelerde ve zaman diliminde özensiz, gelişigüzel bir üslupla ve duygusal boyutu ön plana çıkarılarak haber yapıldığını ortaya çıkarmıştır. Basın kadına yönelik şiddet eylemlerini, bu haberleri okuyanlar arasında da şiddet mağduru olabileceğini düşünmeden haber yapmakta, bu eylemleri en ince ayrıntısına kadar anlatmakta ve şiddet içeren kelimeler kullanmaktadır.

Kitle iletişim araçları, toplumdaki şiddetin başlıca kaynağı olarak nitelendirilemezse de yaşanan olayları meşrulaştıran, onların etkilerini artıran ve mağdurlar üzerinde ikinci bir mağduriyet yaratan bir işleve bürünebilirler. Genelde medyanın, özelde ise yazılı basın kadına yönelik şiddete çanak tutan ve onu meşrulaştıran rolünün önüne geçilebilmesi için sorumlu bir gazetecilik anlayışıyla hareket edilmesi ve bu haberlerde kullanılan dile dikkat etmesi gerekmektedir. Yazılı basın, yapmış olduğu haberi toplumun her kesiminden bireylerin okuyacağını bilincinde olarak şiddeti onaylayan bir üsluptan kaçınmalıdır. “Ortalık kan gölüne döndü”, “30 parçaya ayırdı”, “Bıçakla boğazını doğradı” tarzında ifadeler hem gazetecilik etiğine uymamakta hem de olayın aktarılması sırasında ikinci bir sözel şiddet eylemini beraberinde getirmektedir. Mulley (2008:30) medyanın suç haberlerini aktarırken yarattığı ikincil mağduriyeti incelediği çalışmasında, medyanın suçluya ve mağdura ait bilgileri özel hayat ve saygınlığını ihlal edecek bir şekilde verdiğinin altını çizmektedir. İncelenen haberlerde şiddete maruz kalmış kadınlara ait yaralı resimlerin kullanılması, özel hayatla ilgili bilgilerin en açık ayrıntısına kadar verilmesi suça maruz kalan kadınların ikinci bir mağduriyet yaşamalarına neden olmaktadır. Okuyucular açısından değerlendirdiğimizde ise şiddetin en ince ayrıntısına kadar verilmesi bu suça maruz kalan ya da maruz kalma riski olan kadınların suç korkusunu artıracaktır.

KAYNAKÇA

- AKAR, T., AKSAKAL N, DEMİREL B, DURUKAN E, ÖZKAN S (2010). "The prevalence of domestic violence against women among a group woman: Ankara, Turkey.", J. Family Violence 25: 449-460.
- ALPAGO, C., (2006), "Kadına Yönelik Şiddet ve Kadın Sığınma Evleri Olgusu", Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Amargi Kadın Akademisi., (2005) Kadına Yönelik Şiddet, Amargi Kadın Bilimsel ve Kültürel Araştırmalar Yayıncılık ve Danışma Kooperatifi, İstanbul.
- ATMAN, C, Ü.,(2003) "Kadına Yönelik Şiddet; Cinsel Taciz/ Irza Geçme", Sted Dergisi, cilt 12, sayı 9,333-335
- CAN, Y. (2012) Kadına Yönelik Şiddetin Toplumsal Cinsiyet Temelleri: Niğde Örneği www.diewelt-dertuerken.de/ZfWT/_journals/.../387-1592-2-SP.doc bağlantı tarihi 12.02.2013. Department of Economic and Social Affairs.
- DİŞSİZ, M., ŞAHİN, H,N., (2008) "Evrensel Bir Kadın Sağlığı Sorunu: Kadına Yönelik Şiddet" Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, Cilt:1,Sayı:1, 50-58
- DUBOW EF, MİLLER LS. (1996) Television violence viewing and aggressive behavior. In: MacBeth TM, editor. Tuning in to young viewers: Social science perspectives on television. Thousand Oaks, CA: Sage; pp. 117-147.
- DURUN, Ç. (2008) Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Haber Medyası: Alternatif Bir Habercilik, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara.
- GÖDELEK, K. (2005). 'Güç iktidar bağlamında kadına yönelik şiddet.' Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE) G, 15, 97-107.
- GÖKULU, G., (2012) Perceived Risk of Victimization and Fear of Crime: Fear of Crime among University Students in Ankara, Turkey Germany, Lambert Academic Pub.
- GÜLER N, TEL H, TUNCAY FO. (2005). 'Kadının aile içinde yaşanan şiddete bakışı.' Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 27:51-56.
- HALICI, C., (2007), Gazete Haberlerinde Kadına Yönelik Şiddet: Posta ve Takvim Gazetelerinde Kadına Yönelik Şiddet Haberleri Üzerine Bir Araştırma, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basın ve Yayın Anabilim Dalı, Eskişehir
- HEISSE L (1993). Violence Against Women; The Hidden Health Burden. World Health Statistic Quarterly, 46(1);78-85.
- HUESMANN LR, MOİSE-TİTUS J, PODOLSKİ C, ERON LD. (2003). Longitudinal Relations between Children's Exposure to TV Violence and their Aggressive

- and Violent Behavior in Young Adulthood: 1977–1992. *Developmental Psychology*. p:201–221.
- ICPD (1994) (International Conference on Population and Development) (Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı). Programme of Action of the International Conference On Population and Development, Cairo, 5-13 September 1994.
- İÇLİ, G, T.,(1994) “Aile İçi Şiddet: Ankara İstanbul ve İzmir Örneği”, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Cilt 11 Sayı 1-2, s. 7-20
- JOHNSON, H.,OLLUS, N., NEVALA, S., (2008) “Cross-cultural Research on Violence against Women: Results of the International Violence Against Women Survey” *Eliminating Violence Against Women: Forms, Strategies and Tools*, ed: Vittoria Luda di Cortemiglia, United Nations Commission On Crime Prevention and Criminal Justice, Vienna http://www.unicri.it/wwk/publications/books/docs/eliminating_violence.pdf (bağlantı tarihi 14.03.2009)
- KARAL, D., AYDEMİR, E., (2012), *Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet*, Usak Yayınları, Ankara.
- KARAOĞLU, L, CELBİS, O, vd. (2006) Physical, emotional and sexual violence during pregnancy in Malatya, Turkey. *Eur J Public Health* Apr;16(2):149-56
- KLİTE, P., ROBERT A. B., Jason SALZMAN., (1997) *Baaad News: Local TV News in America*. Denver, Colo.: Rocky
- KOCACIK, F. ÇAĞLAYANDERELİ, M. (2009), “Ailede Kadına Yönelik Şiddet: Denizli İli Örneği” *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, Cilt 6, Sayı 2, 24-43.
- KÖSEBALABAN DOĞAN, N. (2006). “Televizyon Programlarındaki Şiddet Öğelerinin Çocuklar Üzerindeki Etkisi ve Ebeveynlerin Tutumlarının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma” *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (26). S: 1-16.
- KSGM. (2009) *Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması*, http://www.kadininstatusu.gov.tr/upload/mce/eski_site/tdvaw/doc/Ana_Rapor_Mizan_1.pdf erişim tarihi 14.02.2013.
- KUÇURADİ, İ. (1996). *Etik, Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları*, 2. Baskı, Ankara.
- LEVİNSON, D. (1990). *Violence in cross-cultural perspective*. Newbury Park: Sage Publications.
- MULLEY, K. (2001) ‘Victimized by the Media’ , *Criminal Justice Matters*, 43:1, 30-31
- NAYLOR, B. (2001) ‘Reporting violence in the British print media: gendered stories’, *Howard Journal*, 40(2): 180–94.
- POTTER, J, W., (1999), *On Media Violence*, Sage Publications, Thousand Oaks, CA

- REİNER, R. (2002) 'Media made criminality: the representation of crime in the mass media', in M. Maguire, R. Morgan and R. Reiner (eds), *The Oxford Handbook of Criminology*, 3rd edition. Oxford: Oxford University Press.
- SUBAŞI N, AKIN A. (2003) Kadına Yönelik Şiddet; Nedenleri ve Sonuçları. *Toplumsal Cinsiyet, Sağlık ve Kadın* (Ed. Akın A), s.231-249. Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara,
- TNSA (Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması) (2003) .Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı Aile Planlaması Genel Müdürlüğü, Devlet Planlama Teşkilatı ve Avrupa Birliği. <http://www.hips.hacettepe.edu.tr./tnsa2003>.(Erişim:18 Mart 2009)
- TOKDEMİR, M., DEVECİ, S.E., BARANSEL ISIR, A., AÇIK, Y., YAĞMUR, M., GÜLBAYRAK, C. & TÜRKOĞLU, A. (2009). İlköğretim Öğrencilerinin Fiziksel Şiddete Başvurma ve Fiziksel Şiddete Yaklaşımlarında Televizyon Programlarının Etkisi. *Adli Tıp Dergisi*, 6(2), 74-85.
- United Nations, (2010). *The World's Women 2010: trends and statistics*. New York: UN Department of Economic and Social Affairs.
- ÜNSAL, A., (1996), "Genişletilmiş Bir Şiddet Tipolojisi", İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, *Cogito Dergisi*, S.6-7, Kış-Bahar 1996, 29-36.
- VAHİP, I., & DOĞANAŞARGİL, O. (2006). Aile içi fiziksel şiddet ve kadın hastalarımız. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17(2), 107-114.
- WILLIAMS, P., and DICKINSON, J., (1993), "Fear of Crime: Read All About It? The Relationship Between Newspaper Crime Reporting and Fear of Crime", *British Journal of Criminology*, 33, 1: 33-56.
- YAVUZER, H., (2001), *Çocuk ve Suç*, Remzi Kitabevi, İstanbul